

מדינת ישראל
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות

הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם לבתי הספר העבריים

יחידת לימוד : איראן

מפמ"ר ערבית ועולם הערבית והאסלאם לבתי הספר העבריים: ד"ר סיגלית שושן
מחברת היחידה: ד"ר חן עמר-נפתלי

יחידת לימוד : איראן

קהל יעד: שכבה ט', רמת A2:CEFR

משך זמן: 90 דקות.

נושא: תרבות במזרח התיכון.

הרציונל הפדגוגי: השיעור נועד לחשוף את התלמידים למרחב המזרח תיכוני, דרך היכרות עם המאפיינים הדמוגרפיים, הגיאוגרפיים של איראן.

השיעור שם במרכז את פיתוח מיומנויות הלמידה של התלמיד דרך חקר

נתונים, פתרון בעיות בצוות.

יחידת לימוד : איראן

מטרות השיעור ("Can-Do's"):

התלמיד יהיה מסוגל לנתח נתונים דמוגרפיים וגאוגרפיים.

התלמיד יהיה מסוגל לשתף פעולה במסגרת צוותית.

התלמיד יהיה מסוגל לעמוד מול קהל ולהציג, תוך שימוש במונחים שנלמדו

במסגרת השיעור.

כרטיס כניסה

מצאו את ההבדלים בין שתי התמונות

כרטיס כניסה

ההבדלים בין התמונות ממחישים השוני
בין איראן של תקופת השאה, שאימצה
סממני תרבות ומסחר בולטים מהמערב,
לבין איראן שלאחר המהפכה
האסלאמית, שעיצבה מחדש את הרחוב
האיראני סביב סמלי דת ושלטון
מקומיים.

כרטיס מיזע-תעודת זהות

שם רשמי: הרפובליקה האסלאמית של איראן.

עיר בירה: טֶהֶרָאן.

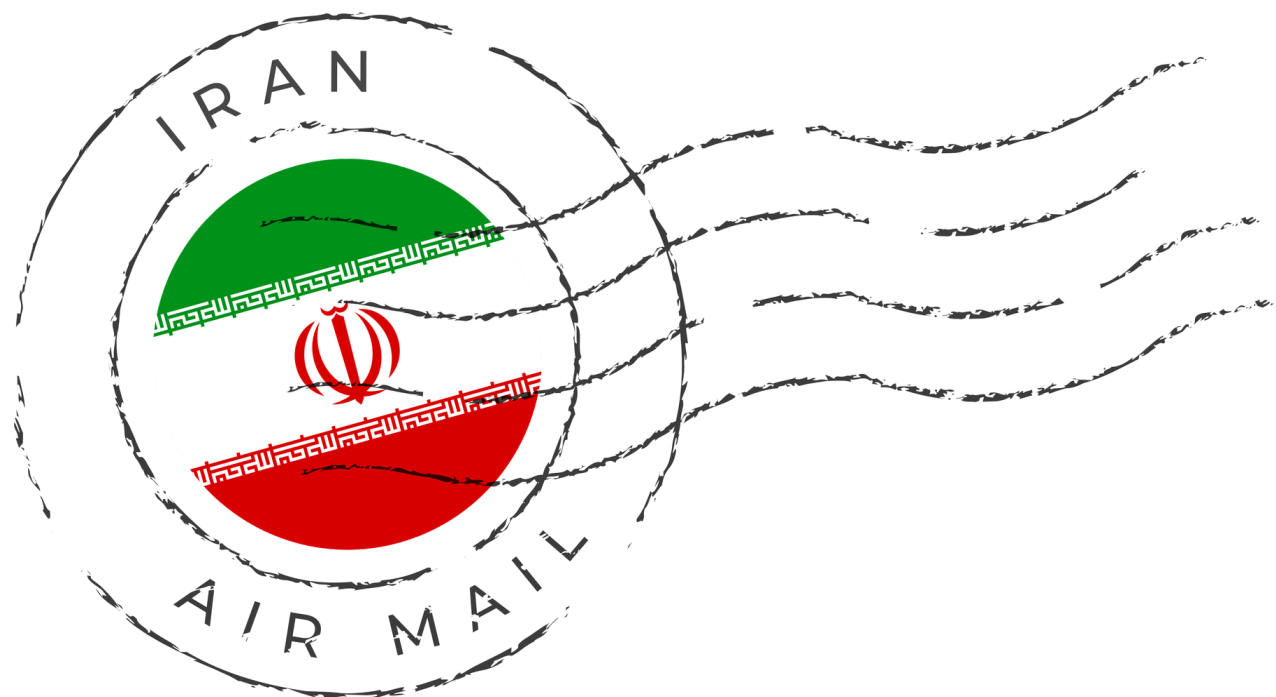
אוכלוסייה: כ-88 מיליון תושבים.

שפה רשמית: פֶּרְסִית.

חשוב לדעת: רוב האיראנים אינם ערבים, למרות מיקומם במזרח התיכון.

מטבע מקומי: רִיָּאֵל איראני.

דת מרכזית: אסלאם שיעי.

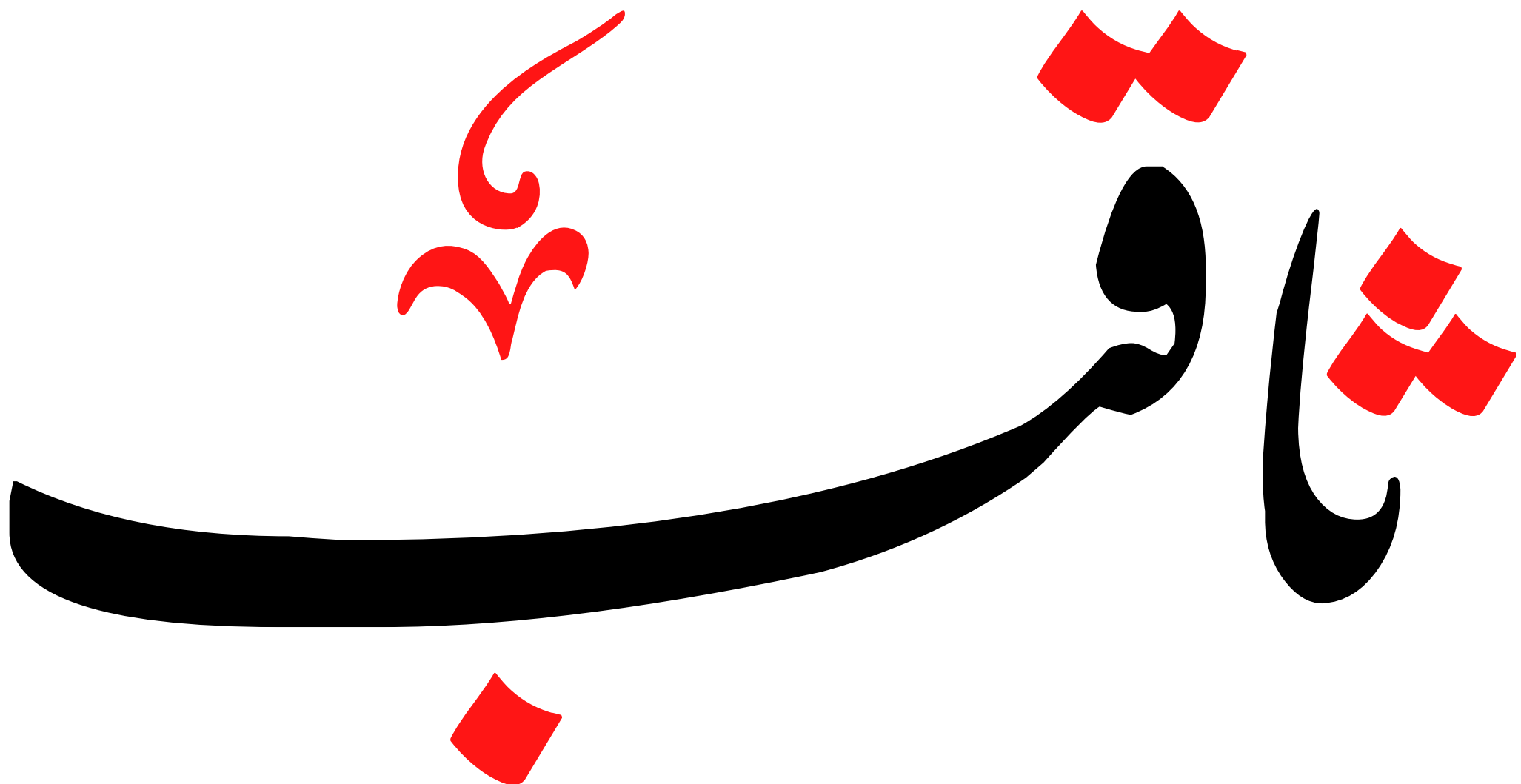

האיראנים משתייכים למשפחת העמים הארים.

האיראנים אינם ערבים.

משמעות השם איראן: "ארצם של הארים".

דוברי הלשונות האיראניות חיים גם בעירק,
תורכיה, סוריה פקיסטאן
אפגניסטאן, אוזבקיסטאן, ואפילו בישראל.

כרטיס מידע-השלטון

סוג השלטון: תיאוקרטיה (שלטון אנשי דת) המשלבת יסודות רפובליקניים (בחירות).

מבנה השלטון: באיראן יש נשיא נבחר ופרלמנט, אך הסמכות העליונה והמילה

האחרונה בכל נושאי המדינה נמצאות בידין של "המנהיג העליון" (איש דת בכיר).

החוק במדינה: חוקי המדינה מבוססים על חוקי ההלכה האסלאמית (השריעה), והם

מכתיבים את קוד הלבוש, ההתנהגות במרחב הציבורי ומערכת המשפט.

כרטיס מיזע-המהפכה האסלאמית

הסטוריה: עד שנת 1979 שלט באיראן מלך שנקרא "שאה". המשטר שלו היה חילוני ואימץ השפעות מערביות רבות (בכלכלה, באדריכלות ובתרבות).

השינוי: מהפכה עממית, שהונהגה על ידי אנשי דת, הפילה את השאה והקימה את "הרפובליקה האסלאמית".

המשמעות במרחב: המהפכה שינתה לחלוטין את פני הרחוב האיראני – מסמנים של מדינה מערבית גלובלית, למרחב שבו שולטים סמלים דתיים, חוקי צניעות ודיוקנאות של מנהיגי המהפכה.

איראן עד 1979-תקופת השאה

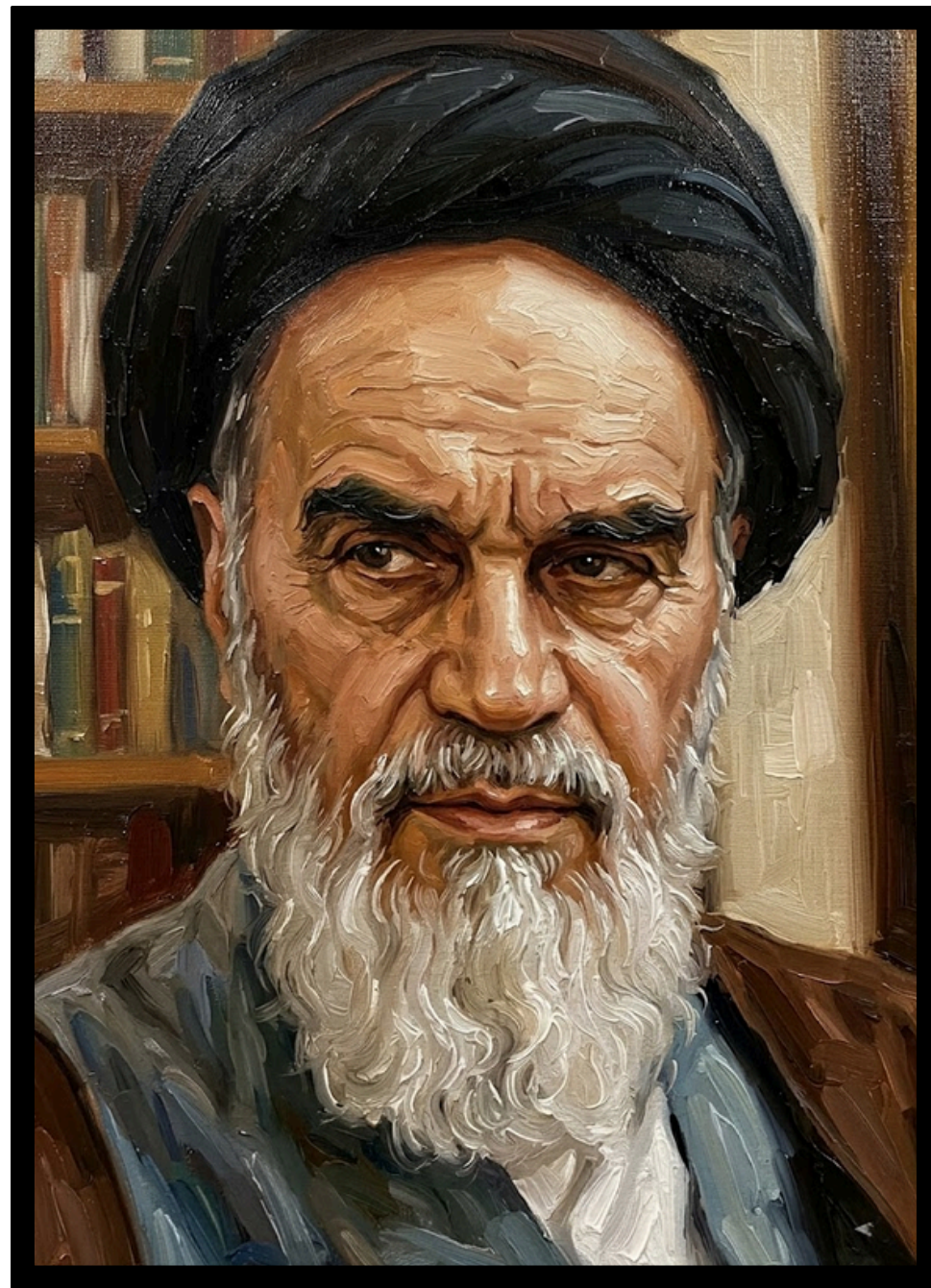
מדינה חילונית, מערבית ומודרנית

מאז שנת 1979 איראן היא מדינה תיאוקרטית -

היא נשלטת ע"י אנשי הדת השיעים-אייתוללה

אייתוללה

آية الله

איה-אות, מופת, סימן

אללה-האל

איראן היא מדינה שיעית

מיעוט עולמי, רוב איראני

השיעים מהווים רק 10-15% מהמוסלמים בעולם, אך באיראן הם כ-90% מהאוכלוסייה.

האימאם הנעלם

השיעים מאמינים במשיח (מהדי) שיופיע בעתיד. עד אז, אנשי דת מובילים את הקהילה.

תפיסה פוליטית-דתית

בשיעה, מנהיגות דתית וחברתית שלובות זו בזו. זה הבסיס לשלטון האייתוללות.

כרטיס מידע-גאוגרפיה ומשאבים

מיקום: איראן מחברת בין המזרח התיכון למרכז אסיה. היא גובלת בים הכספי מצפון ובמפרץ הפרסי מדרום.

תוואי שטח: מדינה הררית מאוד (רכס הרי זגרוס ורכס אלבורז) לצד מדבריות מלח עצומים.

משאבי טבע: איראן היא אחת המעצמות הגדולות בעולם בייצוא נפט וגז טבעי.

אתגר מרחבי: בשל המדבריות, רוב האוכלוסייה מרוכזת בערים למרגלות ההרים, מה שיוצר צפיפות ואתגרי מים קשים (עיור מואץ).

כרטיס מידע-מקומות מרכזיים

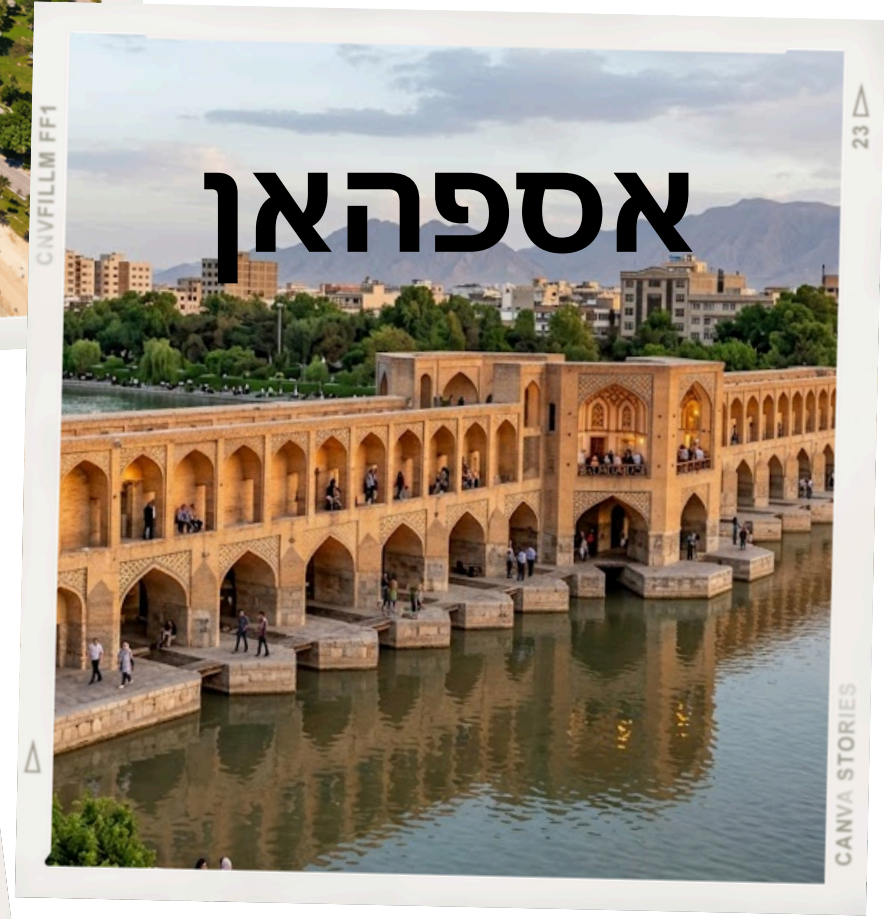
טהראן (עיר הבירה): מגה-עיר מודרנית עם מעל ל-15 מיליון תושבים במטרופולין. סמלים בולטים בהם "מגדל אזאדי" (שנבנה לפני המהפכה) ו"מגדל מילאד" (מגדל תקשורת ענק המייצג את ההתפתחות הטכנולוגית).

איספָּהָאן: העיר השלישית בגודלה, נחשבת לבירת התרבות והאדריכלות הפרסית. מפורסמת בכיכרות הענק שלה ובמסגדים המעוטרים באריחי פסיפס כחולים.

אי האלמוגים: אי נופש במפרץ הפרסי שהוכרז כאזור סחר חופשי. מתאפיין בקניוני ענק, מלונות פאר ואווירה תיירותית שונה מאוד משאר המדינה.

מקומות מרכזיים

כרטיס מידע

לאיראן יש מודל ייחודי של שני צבאות מקבילים הפועלים זה לצד זה, שלכל אחד מהם תפקיד שונה לחלוטין.

הצבא הסדיר: זהו הצבא המסורתי של המדינה. תפקידו הקלאסי הוא להגן על גבולותיה הפיזיים של איראן מפני פלישה ולשמור על השלמות הטריטוריאלית של המדינה.

משמרות המהפכה: גוף צבאי שהוקם מיד לאחר המהפכה ב-1979. בעוד הצבא הרגיל שומר על הגבולות, התפקיד של משמרות המהפכה הוא לשמור על המשטר ועל אידיאולוגיית המהפכה.

מיליציות הבאסיג': ארגון מתנדבים ענק שכפוף למשמרות המהפכה. הוא פועל בתוך הערים והשכונות, ותפקידו בין היתר הוא אכיפת סדר חברתי וסיוע במקרי חירום ואסונות טבע.

הצבא האיראני - הכח של חיילי הסדיר של המשטר האיראני

משמרות המהפכה-סיפאھ پاسداران انقلاب اسلامی

שאלות לדין

רובנו נוטים לחשוב שכל המדינות במזרח התיכון הן
מדינות ערביות.

אך האם האיראנים הם ערבים? ואם לא, מהי בכלל
משמעות השם "איראן"?

שאלות לדיון

פעמים מדינות מנסות לאמץ תרבות של מדינות אחרות (כמו הניסיון של השאה להידמות למערב), ולפעמים הן מנסות לחזור לשורשים עתיקים (כמו במהפכה האסלאמית). האם לדעתכם אפשר לשלב בין מודרניות לבין מסורת, או שאחת תמיד חייבת לבוא על השנייה?

שאלות לדיון

באיראן יש ערים עתיקות עם שווקים מסורתיים (בזאר) בני מאות שנים, אך תהליך העיור המהיר מביא איתו בנייה של קניונים עצומים, כבישים מהירים וגורדי שחקים מודרניים. דמיינו שאתם יושבים בוועדת התכנון של העיר: כיצד ניתן למצוא את האיזון בין שמירה על ההיסטוריה והתרבות המקומית, לבין הצורך לבנות עיר מודרנית ומתקדמת? הציעו רעיון אחד לשילוב ביניהם.

כרטיס יציאה-משימה קבוצתית

משימה קבוצתית של שאלת חקר ועמידה מול קהל (פרזנטציה).

לאחר שסקרנו את המאפיינים הגיאוגרפיים והטכנולוגיים של איראן, כל קבוצה תהפוך לצוות חשיבה שתפקידו

לפתור בעיה בצוות ולהציג את מסקנותיה המקצועיות תוך עמידה מול קהל.

לפניכם 4 דילמות: חקרו, בדקו את העבודות והציגו אותם בפני הכיתה. (ניתן להשתמש באמצעים חזותיים של בינה

מלאכותית). שימו לב: כדי שזה יהיה קצר וממוקד מיומנויות, כל קבוצה צריכה להכין:

עובדה אחת מפתיעה שמצאו.

פתרון אחד רלוונטי לבעיה.

מושג אחד מתוך המצגת שלמדתם שחייב להשתלב בדיבור (למשל: עיור מואץ, גורמי דחיפה/משיכה, מגה-עיר,

משאבי טבע).

כרטיס יציאה - משימה קבוצתית

קבוצה 1: טהראן –

שאלת החקר: טהראן היא עיר של כ-15 מיליון תושבים, הכלואה בין רכסי הרים גבוהים. חפשו והסבירו: מהו הפתרון התחבורתי המרכזי (למשל, רכבת תחתית/מטרו) שהעיר משתמשת בו כדי להתמודד עם עומס התנועה וזיהום האוויר, ומה הופך אותו לכל כך הכרחי בעיר כזו?

קבוצה 2: איספהאן –

שאלת החקר: איספהאן ידועה באדריכלות עתיקה, כיכרות ענק (כמו כיכר נַקְש-אָ ג'הָאן) ופסיפסים. חפשו והסבירו: כיצד אדריכלים בעולם (או באיראן) מצליחים לשלב תשתיות מודרניות (כמו אינטרנט מהיר או תאורה חכמה) בתוך אזורים היסטוריים עתיקים מבלי להרוס את המראה המקורי שלהם?

כרטיס יציאה - משימה קבוצתית

קבוצה 3: אי האלמוגים –

שאלת החקר: האי קיש במפרץ הפרסי מתפקד כ"אזור סחר חופשי" תיירותי עם קניונים ומלונות, בשונה משאר המדינה. חפשו והסבירו: מה היתרון הכלכלי של מדינה (כל מדינה) בהקמת "אזור סחר חופשי"? תנו דוגמה ליתרון אחד שזה נותן לתיירים או לאנשי עסקים.

קבוצה 4: גאוגרפיה – אתגר המים

שאלת החקר: לאיראן יש משאבי טבע אדירים (נפט וגז), אך היא מתמודדת עם מדבריות מלח ומחסור במים מתוקים עבור 88 מיליון התושבים שלה. חפשו והסבירו: איזו טכנולוגיה חקלאית או הנדסית (למשל: התפלה, אגירת מי גשמים, חקלאות יבשה) יכולה לעזור למדינה צחיחה לספק מים לאוכלוסייה גדולה כל כך?

כרטיס יציאה- משימה קבוצתית

הצגת התוצרים

למידה מהנה

